

УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Частина 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Завдання 1—7 мають по чотири варіанти відповіді, із яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

- Виділене слово вжите в прямому значенні в реченні:
А *Прилетіла* здалека весна. **Б** В траві фіалочки *зітхають*.
В Мій рідний край *збирає* урожай. **Г** На узбіччі росте *високе* дерево.
- Фразеологічний зворот ужитий у реченні:
А Часу було обмаль, а він усе одно бив байдики.
Б Побачивши великий натовп людей, перехожі дивувалися.
В Величезна сила криється в людському розумі.
Г Пісня народжує радість.
- Простим є речення:
А Далеко чути звуки, гучно линуть голоси.
Б Ясної тихої днини кружляє над землею, сідає на обличчя павутиння.
В Пташині зграї злітають високо в небо, і від того здійсмається вітер.
Г Осінь не забарилася, бо закони природи невблаганні.
- Частка вжита в рядку:
А Проти віку нема ліку.
Б Науки не носить за плечима.
В На бідного Макара скрізь біда напала.
Г Лови журавля в небі.

Прочитайте текст 1. Виконайте завдання 5—7 до нього.

(1)У *життєвому* круговороті народжуються неповторні людські світи. (2)Вдивляючись щороку в очі юнаків і дівчат, яких *проводжаю* в самотійну дорогу життя, я не можу бути спокійним. (3)Що ж є найголовнішим у людині яку ми творимо? (4)У ту коротку червневу ніч, коли разом з ними ми виходимо в поле зустрічати перше *сонце* їх нового життя, в моє серце стукають болючі питання: де, в чому людська *сердцевина*? (5)Як її, зрештою, створити?

- Орфографічна помилка допущена в написанні слова:
А життєвому; **Б** проводжаю;
В сонце; **Г** сердцевина.
- Пунктуаційна помилка допущена в реченні:
А першому; **Б** другому;
В третьому; **Г** п'ятому.
- Вставним словом ускладнене речення:
А перше; **Б** друге;
В третє; **Г** п'яте.

Завдання 8—23 мають по п'ять варіантів відповіді, із яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

- Літеру *с* на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка:
А бе..турботний, ..хибити, ..коротити;
Б ..фальшивити, пере..відчитися, ..характеризувати;
В бе..порадний, ..хований, ..чорнілий;
Г ..тиснути, ро..ставити, бе..помилковий;
Д бе..системний, ..кликати, ..початку.

9. Літеру *и* треба писати в усіх словах рядка:
А з..лений, заз..рнути, ш..рочінь;
Б кл..котати, ст..рати, м..нулий;
В н..зенько, тр..мтіти, кроп..ва;
Г с..рота, виб..реш, м..готіння;
Д прот..рати, к..шеня, виб..рати.
10. Помилка в написанні особових закінчень дієслів допущена в рядку:
А полють, склеїш; **Б** бачуть, усміхаєшся;
В схопиться, квітчають; **Г** побудуєшся, забіжать;
Д скупаємося, змелють.
11. Апостроф на місці пропуску пишеться в усіх словах рядка:
А м..ясо, дев..ять, бур..ян, св..ято;
Б напівкам..яний, кур..єрський, дит..ясла, без..ядерний;
В кур..йозний, різьб..ярство, об..єкт, міжгір..я;
Г розм..якнути, від..єднати, торф..яний, п..юпітр;
Д інтерв..ю, медв..яний, безправ..я, ін..єкція.
12. Подвоєння літер у всіх словах НЕ відбувається в рядку:
А ван..а, шос..е, ем..іграція; **Б** брус..ельський, програм..а, ал..ея;
В Гол..андія, антен..а, сум..а. **Г** шас..і, іл..юзія, хоб..і;
Д міс..ія, тон..а, мас..а.
13. Закінчення *-а (-я)* у формі родового відмінка однини мають усі іменники в рядку:
А Берлін.., іспит.., омонім..; **Б** бензонасос.., келих.., бузк..;
В букет.., інфінітив.., вітр..; **Г** Еквадор.., акордеон.., бабак..;
Д баклажан.., еколог.., додатк..
14. Граматичний зв'язок порушений у словосполученні:
А працювати щосередини; **Б** вищий мене;
В зошит з математики; **Г** вірний собака;
Д розповідати про іспит.
15. Виділене слово слід писати окремо в реченні:
А *Що/б* випросити оцту, і то треба язик мати.
Б *Як/би* не смужки диму, можна було б подумати, що в селі нема жодної хати.
В *Як/би* ми знали, о, *як/би* ми знали, що буде з нами, о, що буде з нами!
Г *То/ж* не дівчина, а справжнісінький вихор.
Д Густі хмари не пускали місяця на небо, *про/те* він продерся крізь перепони.
16. Через дефіс пишуться всі слова в рядку:
А генерал/майор, кіловат/година, міні/комп'ютер;
Б південно/бережний, південно/східний, північно/західний;
В військово/транспортний, військово/зобов'язаний, військово/юридичний;
Г ясно/зелений, ясно/окий, ясно/золотистий;
Д вогне/гасник, хліб/сіль, зліт/посадка.
17. Правильно утворена форма наказового способу дієслів у рядку:
А з'ясуємо; **Б** дозволимо;
В не мовчімо; **Г** намалюємо;
Д подякуємо.

18. Перед однорідними членами речення потрібно ставити двокрапку, а після них — тире в реченні (розділові знаки пропущені):
- А** Надворі повсюди лежала роса на пожовклій траві на круглій павутині на капустах у городі.
 - Б** І впевненість і авторитет і службові підвищення все захиталось розчавлене батьковим присудом.
 - В** Я прагнув того щоб відносини дитини з іншими людьми і вдома і в школі будувалися на обов'язку й відповідальності.
 - Г** Усе тут мовби однакове і похилені до води вільхи і засніжені береги.
 - Д** Усе навколо лози висип кручі ліс блищить і сяє на сонці.
19. Однакова кількість звуків і букв у всіх словах рядка:
- А** щебечуть, вмиваєшся, рясно; **Б** люлька, пам'ять, щільний;
 - В** зв'язківець, плющ, якось; **Г** приєднування, італієць, янгол;
 - Д** б'ються, чапля, юність.
20. Граматична помилка допущена в реченні:
- А** Будь ласка, перебуваючи на вокзалі, намагайтеся не смітити.
 - Б** Перебуваючи на вокзалі, просимо вас не смітити.
 - В** Не смітіть, перебуваючи на вокзалі.
 - Г** Просимо вас не смітити на вокзалі.
 - Д** Будь ласка, не смітіть, коли ви перебуваєте на вокзалі.
21. Закінчення -ю у формі кличного відмінка мають усі іменники в рядку:
- А** Віталій, колега, скрипаль, хлопець;
 - Б** місяць, учитель, Володимир, Олексій;
 - В** матуся, Валерій, лікар, добродій;
 - Г** Анатолій, Валерія, Григорій, Петрусь;
 - Д** бабуся, кобзар, доня, сестра.
22. Підрядну частину часу містить складне речення:
- А** Ніхто не знав, коли побудовано цю шхуну.
 - Б** У годину, коли княгиня спокоїлась, не годилось ні про що говорити.
 - В** Коли я снідав, над головою щось цвірінькнуло.
 - Г** Коли подивитися на Верховину Страт звіддалік, вона видається похмурою і страшною.
 - Д** То відгомін тих давніх часів, коли люди поклонялися всемогутній і таємничій природі.
23. Правильну вимову відображає фонетичний запис слів у рядку:
- А** дев'ять[дэ'в'ят'], вільха[в'іл'хá];
 - Б** дзвінок[дзв'іно́к], плеться[л':эц':а];
 - В** діжка[д'ішка], збіжжя[зб'іж':а];
 - Г** моряк[мор'йáк], ящірка[й'ашч'ірка];
 - Д** молотьба[молот'ба́], знання[знан':а́].

Завдання 24—28 мають на меті встановлення відповідності. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ.

24.

Односкладне речення

1	означено-особове	А
2	неозначено-особове	Б
3	узагальнено-особове	В
4	безособове	Г
		Д

Приклади

- Світлішає в житті і на душі.
 Учися чистоти і простоти.
 Поживемо — побачимо.
 В траві зеленій яблука червоні.
 У нашій хаті проханих не люблять.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

25.

Вид підрядного речення

1	означальне	А
2	з'ясувальне	Б
3	обставинне мети	В
4	обставинне причини	Г
		Д

Приклади

- Тієї хвилини, коли сходить перша зірка, родина сідає за багатий стіл.
 Він чаклун, бо бачить крізь землю усі підземні ріки, озера й ставки.
 Щоб прийшло на землю сподіване щастя, треба великої праці.
 Так яблуками пахне у хатинці, як пахнуть хати тільки восени.
 Як жаль, що у людським житті не всім стрічаються Брюллови!

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

26.

Відокремлений член речення

1	означення	А
2	прикладка	Б
3	обставина	В
4	додаток	Г
		Д

Приклади

- Росить Дніпро, світам на подив, нові сади, нові поля.
 Дикі качки, крім базару, водяться на лугових озерках та очеретах і тихих-тихих плесах по річках.
 Я прожив, моя мила, ці літа у найвищому щасті.
 Тихо-тихо стікає на землю зерно — перестояні сльози степів.
 Село, зачароване зоряним небом, хороше синіє розкиданими хатками.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

27. Правильним є тлумачення фразеологізму:

<i>Фразеологізми</i>	<i>Значення</i>
1 На вагу золота	А настирливо домагатися свого Б щось рідкісне, дорогоцінне, вкрай потрібне В протидіяти, виявляти рішучу незгоду Г з надзвичайно великим зусиллям волі Д щось абсолютно досконале
2 У трьох соснах заблуdivся	А сказати що-небудь не до ладу, зробити не до речі Б не варто поспішати кудись, з чим-небудь В не розібратися в дуже простому, не зуміти знайти виходу Г не помічати різниці Д не знати, не збагнути, не можна осмислити
3 Співати дифірамби	А прагнути висловити свою думку з приводу чого-небудь Б сліпо повторювати чужі думки В удавати з себе кого-небудь Г продовжувати пропагувати давно відоме Д надмірно вихваляти кого-небудь
4 Слово честі	А запевнення у правдивості, істинності висловленого Б бути чесним, до кінця відданим кому-, чому-небудь В за всіх обставин прагнути висловити свою думку Г не відступати від обіцяного, від прийнятого рішення Д безпідставно не висловлювати категоричних думок

28. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).
Немає такого явища, яке не можна було (1)б висловити в цифрах; усе добро і зло світу,
(2)есе аморфне і неокреслене, все велике і кумедне, всі благи поривання на (3)майбутнє
і всі оцінки минулого — все підлягає (4)безмежній владі цифр.

- А** іменник
- Б** прикметник
- В** займенник
- Г** дієприкметник (як форма дієслова)
- Д** дієприслівник (як форма дієслова)
- Е** частка

	А	Б	В	Г	Д	Е
1						
2						
3						
4						

Прочитайте текст, виконайте подані після нього завдання 29—31, які передбачають вибір речення, що містить певне мовне явище. Виберіть правильні варіанти відповіді (їх може бути один, два, три або більше).

Текст 2 (завдання 29—31)

(А) Поважно й поволі гроза повзла чорним драконом і, зрідка блимаючи своїми вогненними очима, грізно й незадоволено буркотіла. (Б) Нікому й на думку не спадало, що за якісь двадцять хвилин по вулицях пронесеться страшний ураган, усе полетить шкереберть і над Харковом забушує шалена злива. (В) Весняне сонце, що весело посміхалося з голубої бані, остаточно зачарувало всіх. (Г) Святкова публіка весело пливла асфальтованими тротуарами і, шмигаючи своїм строкатим вбранням, безтурботно шелестіла симпатичним міським гомоном. (Д) Але гроза нарешті доповзла, і дракон розкинув свої крила над околицею. (Е) І тоді якось враз, блискавично, над костьолом повисли темно-сині шмаття авангардних хмар, і грім уже забуркотів чітко, голосно і недвозначно. (Є) Якось враз над містом знялася курява й завертівся передгрозовий вихор...

29. Складносурядні речення:

А Б В Г Д Е Є

--	--	--	--	--	--	--

30. Складнопідрядні речення з одним підрядним:

А Б В Г Д Е Є

--	--	--	--	--	--	--

31. Складні речення з кількома підрядними:

А Б В Г Д Е Є

--	--	--	--	--	--	--

Читання й аналіз тексту Текст 3 Прочитайте уважно текст. Виконайте завдання 32–39 до нього. З чотирьох варіантів відповіді виберіть **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**.

Шевченко вівки насущний

(1—8) Кожна доба заново прочитує Шевченка. І кожен достойний український письменник, працівник культури, громадянин, кожен, хто відчуває себе українцем, шукаючи натхнення, визначаючи своє місце в житті, свій обов'язок перед рідним народом, незмінно відчував потребу осмислити Шевченка для себе, для своєї особистої долі. І всякий ворог українського народу, коли хотів розтлити його душу, оволодіти його серцем, незмінно

стикався з Шевченком і намагався накласти на нього свою руку, перефарбувати його, спотворити, зробити «своїм». Боротьба за Шевченка й триває так довго, тому й була такою гострою, що це — боротьба за душу українського народу.

(9—11) Бувши кров'ю від крові і плоттю від плоті свого багатостраждального народу, безмежно люблячи його і належачи йому всією своєю істотою, він ненавидів у ньому те, що було виховане століттями поневолення і національного розтління.

(12—21) Узявши від народу все краще і життєдайне, він відринув гірше, ветхе. Та він не лише взяв від народу — він йому сторицею віддячився. Він присвятився гуманістичній освіті, демократичному вихованню мас. Велика його заслуга перед українським народом насамперед, а потім і перед іншими народами — в тому, що він уперто вцеплював у його свідомість ідеї демократизму, народного самоврядування, ідеї соціальної та національної справедливості, правди і свободи. Поняття правди і волі, що проймають всю його поезію, дуже широкі, дуже конкретні, дуже людяні. Велика заслуга його в тому, що, доклавши стільки зусиль до пробудження національного самоусвідомлення українського народу та виховання національної гідності, він спрямував їх не в бік національної замкненості, а в бік взаємопізнання та взаємоповаги, рівноправного спілкування, дружби та братерства народів.

(22—23) Та Шевченко належить не лише Україні — всьому людству, хоч кожне його слово — про Україну.

(24—27) Тут відбувається нечaste в історії літератури, але підвладне генієві, щасливе перетворення: поезія, породжена злобою дня, живе вічно. Поезія, зміст, характер, призначення якої безпосередньо національні, набуває загальнолюдського значення, виростає до світових масштабів, стає «родовим» явищем людського духу.

(28—38) Загальнолюдське значення поезії Шевченка не тільки в тому, що він, як і кожен геній, збагатив духовний потенціал людства, зробивши доступним для всіх народів те, що пережив, передумав, скристалізував у слово народ український і чого він досягнув у царстві думки і духу. Загальнолюдське значення Шевченкової поезії в тому, що вона самому українському народові дала розуміння його долі, його потреб та його завдань перед лицем майбутнього — з погляду загальнолюдської історії та боротьби, загальнолюдських завойовань розуму й духу, світового прогресу, з висоти найпередовіших ідеалів та уявлень свого часу. Давши людству краще з українського народного, він водночас дав українському народові краще із загальнолюдського. Говоримо, звичайно, не тільки про самого Шевченка, а про весь той рух духовного відродження і піднесення, що сконцентрувався навколо його імені, подвигу, творчості, пам'яті.

(39—41) У поезії Шевченка відбилася вся глибина і самобутність його особистості. Те, що він пережив і передумав, вищою мірою виявляє сутність людини взагалі і водночас позначене печаттю могутньої і неповторної індивідуальності, засвідчуючи невичерпну багатоманітність людського духу.

(43—54) Поезія Шевченка глибоко психологічна: багато його віршів — це не просто розвиток його думки, образу, настрою, як звичайно буває в ліриці. Це закінчена психологічна картина, психологічна повість, де втілено не частку людини, не якусь її рису, не якийсь момент її життя, а всю людину, все її життя. У Шевченка багато таких творів, де він живе не якимсь одним душевним актом, а весь цілком, сповна, всією своєю істотою, створюючи закінчений, всеоб'ємний, вичерпний людський образ, являючи цілий світ. Здається, тут уже все сказано, більше вже поет нічого не зможе повідати людям. Та новий вірш — і новий світ, такий же закінчений і вичерпний. Ця безкрайність суб'єктивного — теж великий внесок Шевченків у збагачення й розвиток духовності народу, у скарбницю загальнолюдських цінностей культури. Водночас поет сам щедро черпав з цієї скарбниці, на його творчості лежить печать щасливого прилучення до світової культури, і сама вона — одна з вершин цієї культури.

(55—62) Шевченкова поезія давно стала найважливішим і нетлінним складником духовного єства українського народу. Шевченко — це не тільки те, що вивчають, а й те, чим живуть. У чому черпають сили й надії. У глибини майбутнього слав Шевченко свої непохитні заповіді синам рідної землі, і серед цих заповітів перший і останній:

*...Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

*За І. Дзюбою
(657 слів)*

32. Синонімом до слова *насушний*, ужитого в заголовку, є:
- А** злободенний; **Б** актуальний;
В болючий; **Г** пекучий.
33. У реченні «Бувши кров'ю від крові і плоттю від плоті свого багатостраждального народу, безмежно люблячи його і належачи йому всією своєю істотою, він ненавидів у ньому те, що було виховане століттями поневолення і національного розтління» (рядки 9—11):
- А** немає фразеологізмів;
Б ужитий фразеологізм «кров і плоть»;
В ужитий фразеологізм «кров від крові»;
Г ужиті фразеологізми «кров від крові» та «плоть від плоті».
34. Метафорою в реченні «Загальнолюдське значення поезії Шевченка не тільки в тому, що він, як і кожен геній, збагатив духовний потенціал людства, зробивши доступним для всіх народів те, що пережив, передумав, скристалізував у слово народ український і чого він досягнув у царстві думки і духу» (рядки 28—31) слід уважати словосполучення:
- А** духовний потенціал; **Б** потенціал людства;
В у царстві думки і духу; **Г** скристалізував у слово.
35. Загальним відносно інших є зміст висловлення:
- А** Велика його заслуга перед українським народом ... в тому, що він уперто вщеплював у його свідомість ідеї демократизму, народного самоврядування, ... соціальної та національної справедливості, правди і свободи (рядки 14—17).
Б Він присвятився гуманістичній освіті, демократичному вихованню мас (рядки 13—14).
В Та він не лише взяв від народу — він йому сторицею віддячився (рядки 12—13).
Г Доклавши стільки зусиль до пробудження національного самоусвідомлення українського народу та виховання національної гідності, він спрямував їх не в бік національної замкненості, а в бік взаємопізнання та взаємоповаги, рівноправного спілкування, дружби та братерства народів (рядки 18—21).
36. Із твердженням «Боротьба за Шевченка й триває так довго, тому й була такою гострою, що це — боротьба за душу українського народу» (рядки 7—8) співвідноситься висновок:
- А** Шевченкова поезія давно стала найважливішим і нетлінним складником духовного ества українського народу (рядки 55—56).
Б У глибини майбутнього слав Шевченко свої непохитні заповіді синам рідної землі (рядки 57—58).
В Шевченко належить не лише Україні — всьому людству, хоч кожне його слово — про Україну (рядки 22—23).
Г Тут відбувається нечaste в історії літератури, але підвладне генієві, щасливе перетворення: поезія, породжена злобою дня, живе вічно (рядки 24—25).
37. Серед наведених суджень, що підтверджують думку «Та Шевченко належить не лише Україні — всьому людству, хоч кожне його слово — про Україну» (рядки 22—23), зайвим є судження

- А** Бувши кров'ю від крові і плоттю від плоті свого багатостраждального народу, безмежно люблячи його і належачи йому всією своєю істотою, він ненавидів у ньому те, що було виховане століттями поневолення і національного розтління (рядки 9—11).
- Б** Поезія, зміст, характер, призначення якої безпосередньо національні, набуває загальнолюдського значення, виростає до світових масштабів, стає «родовим» явищем людського духу (рядки 25—27).
- В** Він, як і кожен геній, збагатив духовний потенціал людства, зробивши доступним для всіх народів те, що пережив, передумав, скристалізував у слово народ український і чого він досягнув у царстві думки і духу (рядки 28—31).
- Г** Ця безкрайність суб'єктивного — теж великий внесок Шевченків у збагачення й розвиток духовності народу, у скарбницю загальнолюдських цінностей культури (рядки 50—52).
38. Висловлення з тексту «Поезія Шевченка глибоко психологічна: багато його віршів — це не просто розвиток його думки, образу, настрою, як звичайно буває в ліриці» (рядки 43—44) слід уважати
- А** висновком з попереднього роздуму автора;
Б судженням, яке автор має підтвердити або спростувати;
В доказом, що підтверджує висловлене судження;
Г формулюванням проблеми, спірного питання.
39. Означення *вичерпний* у реченні «У Шевченка багато таких творів, де він живе не якимсь одним душевним актом, а весь цілком, сповна, всією своєю істотою, створюючи закінчений, всеоб'ємний, **вичерпний** людський образ, являючи цілий світ» (рядки 46—48), можна замінити словом:
- А** глибокий; **Б** цілковитий;
В абсолютний; **Г** остаточний.

Частина 2 УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА

Завдання 40—60 мають по п'ять варіантів відповіді, із яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

40. «Щедрий вечір, добрий вечір добрим людям на здоров'я!» — це рядок:
- А** календарно-обрядової пісні; **Б** соціально-побутової пісні;
В родинно-побутової пісні; **Г** історичної пісні;
Д ліричної пісні.
41. Ідея «сродної праці» втілена у творі:
- А** І. Вишенського «Послання до єпископів»;
Б Г. Сковороди «Бджола та Шершень»;
В І. Котляревського «Наталка Полтавка»;
Г Т. Шевченка «До Основ'яненка»;
Д І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».
42. Композиція поеми Т. Шевченка «Гайдамаки»:
- А** має два епілоги; **Б** має два вступи;
В не має вступи; **Г** не має епілогу;
Д не має авторських відступів.
43. «Ну як-таки, щоб воля — та пропала? Се так колись і вітер пропаде!» — слова
- А** Наталки («Наталка Полтавка» І. Котляревського);
Б Мавки («Лісова пісня» Лесі Українки);
В Катерини («Катерина» Т. Шевченка);
Г Устини («Інститутка» Марка Вовчка);
Д Олени («Людина» О. Кобилянської).

44. Прочитайте уривок, з'ясуйте ім'я літературного героя, назву твору та його автора.
Ішов справді парубок. На перший погляд йому, може, літ до двадцятка набиралося. Чорний шовковий пух тільки що висипався на верхній губі, де колись малося бути вусам [...] лице довгобразе — козаче; ні високого, ні низького зросту, — тільки плечі широкі та груди високі... Оце й уся врода. Таких парубків часто й густо можна зустріти по наших хуторах та селах. Одно тільки в цього неабияке — дуже палкий погляд, бистрий, як блискавка. Ним світилася якась незвичайна сміливість і духовна міць разом з якоюсь хижою тугою...
- А** Чіпка («Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного);
Б Фельс («Людина» О. Кобилянської);
В Іван («Тіні забутих предків» М. Коцюбинського);
Г Євгеній Рафалович («Перехресні стежки» І. Франка);
Д Іван Дідух («Камінний хрест» В. Стефаника).
45. Автобіографічним є твір:
А «Сон» («У всякого своя доля») Т. Шевченка;
Б «Перехресні стежки» І. Франка;
В «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького;
Г «Intermezzo» М. Коцюбинського;
Д «Хазяїн» І. Карпенка-Карого.
46. Перший український емігрантський безцензурний часопис, що виходив 1881 р. у Женеві за редакцією М. Драгоманова, М. Павлика і С. Подолинського, —
А «Житє і слово»; **Б** «Правда»;
В «Зоря»; **Г** «Громадська думка»;
Д «Громада».
47. Прочитайте уривок з повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» та вкажіть виділені художні засоби.
*Що за люба дитина мій Карпо, такий слухняний, такий **тихий**, хоч у вухо бгай. [...] Я не хвалю своїх синів, але, коли правду сказати, то на всі Семигори немає таких **хлопців**, як мої. Що вже **робочі, слухняні, покірливі**, то дай, Боже, таких дітей усякому. Мого Лавріна, проше вас, хоч у пазуху сховай, а як іде селом, то дівчата аж **перелазя ламають**.*
- А** уособлення, гіпербола, епітети;
Б фразеологізми, пестливі слова, літота;
В гіпербола, уособлення, епітети;
Г епітети, фразеологізми, пестливі слова;
Д епітети, фразеологізми, гіпербола.
48. Романами є твори:
А «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка; «Людина» О. Кобилянської;
Б «Бояриня» Лесі Українки; «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського;
В «Камінний хрест» В. Стефаника; «Перехресні стежки» І. Франка;
Г «Інститутка» Марка Вовчка; «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького;
Д «Чорна рада» П. Куліша; «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного.
49. Авторська характеристика «вона любила цілувать їх [панів] в руки, кланялись, підсо лоджувала свою розмову з ними» стосується:
А Марусі («Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка);
Б бабусі-служки («Інститутка» Марка Вовчка);
В Кайдашихи («Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького);
Г Мотрі («Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного);
Д Олени («Людина» О. Кобилянської).

50. Прочитайте уривок вірша Олександра Олеся, визначте віршовий розмір.

*Хто зберіг любов до краю
І не зрікся роду,
Той ім'ям не вмере ніколи
В спогадах народу.*

А ямб; **Б** хорей; **В** дактиль; **Г** амфібрахій; **Д** анапест.

51. Прислів'я «Тому роду нема переводу, де брати милують згоду» є лейтмотивом твору:

- А** «Україна в огні» О. Довженка;
- Б** «Вершники» Ю. Яновського;
- В** «Мина Мазайло» М. Куліша;
- Г** «Я (Романтика)» М. Хвильового;
- Д** «Маруся Чурай» Л. Костенко.

52. Провідним полемістом літературної дискусії 1925-1927 років був:

- А** В. Винниченко; **Б** М. Куліш;
- В** В. Підмогильний; **Г** М. Хвильовий;
- Д** П. Тичина.

53. Поетичні рядки Євгена Маланюка:

*... від кларнета твого — пофарбована дудка зосталась,
... в окривавлений Жовтень — ясна обернулась весна*

присвячені

- А** Ю. Яновському; **Б** М. Хвильовому;
- В** П. Тичині; **Г** У. Самчукові;
- Д** В. Сосюрі.

54. «Це час великих збурень і духовних рушень, спільним знаменником яких була лібералізація (домагання більшої індивідуальної й національної свободи), пора нестримного оновлення мистецтва (авангардизм у літературі, малярстві, скульптурі, зародження рок- і попмузики)». Так сказано про:

- А** 20-ті роки ХХ ст.; **Б** 60-ті роки ХХ ст.;
- В** 70-ті роки ХХ ст.; **Г** 90-ті роки ХХ ст.;
- Д** початок ХХІ ст.

55. Прочитайте уривок з кіноповісті О. Довженка «Зачарована Десна», визначте головну рису в характеристиці батька.

Багато бачив я гарних людей, але такого [...] не бачив. Голова в нього була темноволоса, велика і великі розумні сірі очі, тільки в очах чомусь завжди було повно смутку: тяжкі кайдани неписьменності і несвободи.

Весь в полоні у сумного і весь в той же час з якоюсь внутрішньою високою культурою думок і почуттів.

Скільки він землі виорав, скільки хліба накосив! Як вправно робив, який був дужий і чистий. Тіло біле, без єдиної точечки, волосся блискуче, хвилясте, руки широкі, щедрі.

[...] Одне, що в батька було некрасиве,— одяг. Ну такий носив одяг негарний, такий безбарвний, убогий! Неначе нелюди зухвали, аби зневажити образ людини, античну статую укрили брудом і лахміттям. Іде було з шинку додому, плете ногами, дивлячись у землю в темнім смутку, аж плакати хотілось мені, сховавшись в малині з Піратом. І все одно був красивий,— стільки крилося в нього багатства. Косив він чи сіяв, гукав на матір чи на діда, чи посміхався до дітей, чи бив коня, чи самого нещадно били поліцаї,— однаково. І коли він, покинутий всіма на світі вісімдесятилітній старик, стояв

на майданах безпритульний у фашистській неволі і люди вже за старця його мали, по даючи йому копійки, він і тоді був прекрасний.

- А** прекрасна зовнішність; **Б** матеріальна злиденність;
В дивовижна працьовитість; **Г** внутрішня краса;
Д неписьменність і несвобода.

56. Прочитайте уривок, визначте автора та використаний художній засіб.

*Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
Лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...*

- А** А. Малишко, порівняння; **Б** В. Симоненко, синекдоха;
В В. Сосюра, гіпербола; **Г** Л. Костенко, символ;
Д Д. Павличко, уособлення.

57. Слова в романі «Маруся Чурай»:

*Про наші битви — на папері голо.
Лише в піснях вогонь отой пащить.
Таку співачку покарать на горло,
— та це ж не що, а пісню задушить!*

належать

- А** Богданові Хмельницькому;
Б Іванові Остряниці;
В Леськові Черкесу;
Г полковникові Пушкарю;
Д Якимові Шибалисту.

58. Основну думку вірша В. Симоненка «Лебеді материнства» можна розкрити прислів'ям:

- А** «Батьківщину, як і матір, не вибирають»;
Б «За рідний край і життя віддай»;
В «Для кожного наймиліша своя сторона»;
Г «Рідна сторона і в жмені мила»;
Д «Ми з такого роду, що любимо свободу».

59. Елегійний початок «З далекого туману, з тихих озер загірної комуни шелестить шелест; то йде Марія...» має твір:

- А** «Intermezzo» М. Коцюбинського;
Б «Вершники» Ю. Яновського;
В «Я (Романтика) М. Хвильового;
Г «Зачарована Десна» О. Довженка;
Д «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника.

60. Твори «Марія» У. Самчука, «Жовтий князь» В. Барки, «Тигролови» І. Багряного є:

- А** оповіданнями; **Б** повістями;
В романами; **Г** епопеями;
Д поемами.

Завдання 61—64 мають по сім варіантів відповіді, із яких правильним може бути один, два або більше варіантів.

61. Персонажами поеми Т. Шевченка «Гайдамаки» є:

- А** Іван Вишневецький; **Б** Богдан Хмельницький;
В Іван Сірко; **Г** Максим Залізник;
Д Іван Гонта; **Е** Петро Сагайдачний;
Є Устим Кармалюк.

